

KLIMATRUSSELEN

DRAMA: Denne skuteren var en av mange som gikk gjennom isen øverst i Longyeardalen på Svalbard i helgen, men ble berget. Andre gikk til bunns.

VÅRSJOKI

Av HARALD VIKØYR og TOR-ERIK MATHIESEN (foto)

BERGEN (VG) Du trenger ikke vente på klimaendringene. Vårsolen og mildværet du nyter nå, er etter alt å dømme en forsmak på en dramatisk endring som vil gi et annet klima i Norge og Arktis.

Det kan komme om få år – og da vil det bli varig. På Svalbard har mars måned aldri vært målt varmere.

– Store avvik

På Vestlandet har våren ikke kommet tidligere på 40 år, og mars har aldri vært registrert varmere. Oslo ligger an til å få den nest varmeste mars måned siden 1816, og Bergen har aldri opplevd en varmere mars siden målingene tok til.

– Det vi opplever nå, er et forvarsel til det vi kan kalle et klimamessig vippepunkt, noe

som vil gi oss et helt annet klimaregime. Våre prognoser tilsier at det vil komme, men vi vet ikke når, det kan komme om 5 år eller 15 år, sier klimaforsker Helge Drange ved Bjerknes- og Nansen-senteret i Bergen.

1.-konsulent Stein Kristiansen ved Meteorologisk institutt, Klimaavdelingen, sier det slik:

– Det spesielle med disse observasjonene for mars er at hele landet fra sør til nord, og i tillegg Ishavsstasjonene våre – har de samme store avvikene fra normaltemperaturene. Tidligere rekorder er

gjærne satt mens andre deler av landet hadde avvik motsatt vei eller langt mindre avvik. Nå faller rekordene samtidig over alt.

Høy havtemperatur

Klimaforsker Helge Drange sier at isutbredelsen har mye å si for den dramatiske temperaturutviklingen på Svalbard:

– Klimaendringene går sin gang og blir mer og mer synlig og målbar. Vi kommer til å oppleve at endringene ikke bare skjer gradvis – men også i dramatiske omveltninger –

såkalte «tipping points». Vi kan fort havne i en situasjon hvor enorme havområder blir liggende åpent uten isdekke hele året – og da har vi opplevd et vippepunkt – et «tipping point», hvor vi har fått en klimaendring som ikke lar seg reversere igjen. Det vil gi langt større soloppvarming, og over en vinter eller to gir det et helt annet klima i Arktis og Nord-Norge.

Han peker på at alle områder som ligger i nærheten av iskanten, får store variasjoner. Har du isdekke, har du lokk på havet og dermed langt lavere temperatur:

– Det vi ser denne vinteren er en kombinasjon av den generelle klimaendringen og temperaturøkningen, og naturlige svingninger. Vi har hatt uvanlig høy havtemperatur, og dessuten sørlige milde vinder. Vi kan ikke si hvor mye naturlig svingning bidrar, og hvor mye den underliggende klimaendringen bidrar. På samme måter har vi hatt svært mye sørlige vinder som også har gitt Nord-Norge og Karasjok en mild vinter og en mild måned, sier Drange.

- Longyearbyen: Mars 9,9 grader over normalt
- Bergen: Varmeste mars siden 1800-tallet
- Oslo: Nest varmeste mars siden 1816

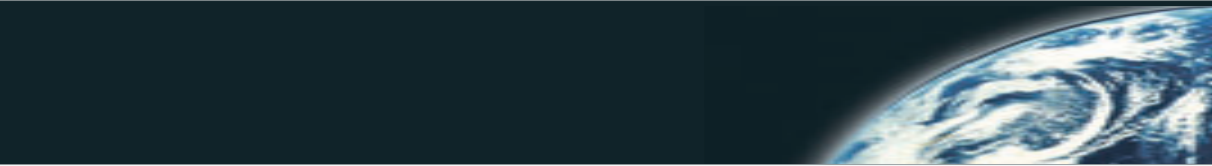

Foto: BIRGER AMUNDSEN, SVALBARDPOSTEN

Isen brast under snøscootere

Av SVEN ARNE BUGGELAND

Mars og april er normalt de kaldeste månedene på Svalbard. Men høljregn og plussgrader sist helg skapte en dramatisk vårløsning.

Isen brast på elven som er hovedferdselsåren fra Longyearbyen til Barentsburg. Flere snøscootere gikk gjennom isen – noen rett til bunns.

– Ingen er skadet, men vi har hatt episoder der folk har stått til livet i vann, sier vakthavende Arild Lyssand hos Sysselmannen på Svalbard.

Elven fra Longyearbreen øverst i dalen er ikke lenger farbar. Adventfjorden utenfor byen er åpen, på andre vinteren. Havisen er usikker.

– Ferdsele blir vanskeligere, fordi scootere må rundt fjordarmer og over høye fjell, i stedet for å krysse isen på fjorder og havstrekninger.

Skredfare

Et følge på vei rundt Grønnfjorden opplevde at den ene doningen veltet på klinkeris i et brattheng og raste ukontrollert nedover mot vannet.

– Føreren hang fast, men fikk revet seg løs før scooter, slede og feltutstyr forsvant i dypet, forteller vakthavende hos Sysselmannen.

Sprengkulde og mildvær om hverandre har ført til at skredfaren er overhengende. Mange skred har buldret ned den bratte Longyeardalen.

Lyssand var over Wijdetjorden nordpå i helikopter tirsdag. Is var det bare i bunnen. På to kilometer så de fire isbjørner som kjempet om føden.

– Isbjørnene jakter sel som ligger på isen. Når så lite sjø er islagt, blir det vanskelig for dem å finne mat, sier vakthavende hos sysselmannen.

Vårrekord slått med åtte døgn

SKYTER KNOPP: Den ekstremt milde marsmåneden i Bergen har fått denne alperips-planten til å skyte knopp rekordtidlig – 22. mars.

BERGEN (VG) Her er buskveksten som avslører rekordvåren i Bergen: Den importerte alperipsen i forskerhagen i Fana har aldri hatt knoppsskyting tidligere på våren.

– Dette er tre til fire uker foran skjema, forteller skogforsker og doktor i plantefysiologi Oddvar Skre (68) ved Norsk Institutt for Skog og Landskap.

Planterips-busken har stått utplassert ved instituttet i Fana i Bergen i 40 år. Den årlige knoppsskytingen om våren er behørig logget:

– Den forrige rekorden er fra 2003, da skjedde knoppsskytingen 31. mars. Nå slår vi altså den rekorden med åtte døgn. Det er ganske dramatisk, sier forskeren.

Dramatiske tall

BERGEN (VG) Her er tallene som viser en forsmak på en omfattende klimaomlegging for hele landet:

Oslo: Værstasjonen på Blindern ligger an til en månedsmiddel på 4,2 C til 4,3 C, som er nesten 4,5 grader over normalen. Her foreligger målinger tilbake til 1816 (!), og bare ett år – 1990 – ligger over med 4,6 C.

Bergen: Værstasjonen på Geofysisk Institutt i sentrum ligger an til å ende på 6,0C i månedsmiddel, som er 3,3 C over normalen. Den gamle mars-rekorden lød på 5,7 C, og er opplevd tre ganger – i 1841, i 1943 og i 1959.

Værnes: Kan ende opp med 3,3 plussgrader, som vil være blant de 2–3 varmeste marsmåneder siden målingene tok til i 1800. Normalen er på + 0,1 grader. Rekorden er fra mars 1980 med + 4,0C.

Karasjok: Får den 3. varmeste mars som er målt, med en månedsmiddel på minus 3,7 grader. Dette er hele 6,6 grader over normalen. Rekorden er fra 1920 med minus 3,2 grader.

Svalbard: Får en månedsmiddel på minus 5,8 grader, som er hele 9,9 grader over normalen. Dette er den varmeste mars som er målt på øyriket, som har målinger fra 1912 av. Den gamle rekorden er fra 1996 og lød på minus 7,0 grader.

Familieribbe
Skjeggerød. Fryst

28⁹⁰
Pr kg

Lammelår i skiver
Skjeggerød. Fryst

79⁰⁰
Pr kg

Grillpølser
Coop. 600 g. Pr kg 19,83

11⁹⁰
Pr pk

Lomper
Berthas. 10 pk. Pr stk 0,56

5⁶⁰
Pr pk

Kvikklunnsj
4 pk. 188 g. Pr kg 73,94

13⁹⁰
Pr pk

Fanta
Orange/Free, 1,5 ltr. Pr ltr 4,60

6⁹⁰ + pant
Pr fl

Faste Gule Priser